

ons lichaam en op ons levenslot. Met dit alles liet de heilige God zich niet in. Daar stond hij veel te hoog voor. Het geloof in God sloeg alleen op de ziel. In de ziel konden we zoete gemeenschap met den levenden God genieten. Doch nooit moest men dit op den uitwendigen kant van het leven overbrengen. Al dat uitwendige had met God niets te maken. Daar liet de Heilige zich niet aan gelegen liggen. Er was wel zeker een God, en heilrijk was 't met dien God gemeenschap te hebben. Slechts tegen één dwaling moest men op zijn hoede zijn. Nooit moest men zich inbeelden, dat die heilige God ook regeert.

En hoe vreemd 't schijnt, toch is het zoo, dat in vrome, zich Godrijke voelende mystieke belijders op dit hoofdpunt niet zelden geheel naspraken, wat de moderne loochenaars van de Schrift gedurig hooren lieten.

Deze mystieken kenden geen inniger genot, dan om in stille cenzaamheid aan hun God te denken, in dat denken aan God op te gaan, en zich in hun God te verliezen. Ze voelden zich dan als onder de aaniaking van Gods teedere goedertierenheid. Het was hun te moede, alsof ze met hun moede hoofd bij Gods Vaderhart rusten mochten. Soms zelfs hadden ze een gewaarwording, alsof ze in geheel vrij en intiem tweegesprek met den Drieenigen God verzonken. Maar als ze dan straks uit deze vrome bewijzing opwaakten, en terugkeerden in het leven, dan was 't ook hun, alsof er geen God meer voor hen bestond, en dan begon 't zich ook aan hen voor te stellen, alsof ze uit 't zielsgeheim zeer zeker wisten dat God bestond; alleen maar, waar ze niet in konden komen, was, dat die diep in 't mysterie verborgen God, ook hen en hun lot en 't lot van hun volk zou regeren.

Dit lag er meest aan, dat zulke mystiek-vromen schier niets van den strijd des levens kenden.

Zeer gewoon verliep hun leven in 't dagelijkse bedrijf. Op veel tegenwoord stuitte ze niet. Hooge golfing viel in den stroom van hun leven bijna niet waar te nemen. Ze waren niet overgelukkig, maar leden toch ook weinig druk en tegenspoed. En juist dit maakte, dat ze aan de belijdenis dat de HEER regeert, zoo weinig behoefte hadden.

Zie 't aan Israël. Niet in Israels gelukkige of normale dagen dringt in Israels palmdagen zich de belijdenis dat de HEER regeert, 't meest naar voren. Eerst later kwam 't hiertoe. Toen de volken Israël overheerschten, toen de macht van 't Heidenendom op Israël neerkwam, toen gestadige angst en vrees zich van Israël meester maakte, en gedurig een gevoel Israël aangreep, alsof er in die Heidenwereld een macht woelde, waartegen Israël niet was opgewassen, — toen eerst, zie 't maar in Psalm 93, in Psalm 96, in Psalm 97 en in Psalm 99, bond Psalmist na Psalmist Israël gedurig weer de belijdenis op 't hart, dat 't niet een onheilige, raadselachtige macht was, die over Israels lot bestelde, maar dat 't Jehovah, de HEER, was die in al 't wereldgebeuren zijn Goddelijk regiment verwezenlijkt, en alsof dat Jehovah niet een ander, maar dat Jehovah, Israels Gods, over heel de wereld regeert.

In de Psalmen doet dit machtige feit dat Jehovah regeert, er dan ook altoos op, dat de volken, dat de Heidenen, tegen Gods volk op den duur niets vermoegen. Hoor maar: „De HEER regeert, ook is de wereld bevestigd, ze zal niet wankelen. De HEER regeert, hij zal de volken richten in rechtmatigheid. De HEER regeert, voor gaat voor zijn aangezicht hen, en hij steekt zijn wederpartijen in brand. De HEER regeert, dat de volken beven. De HEER is groot in Sion. Hij is hoog boven alle volken.“ Altoos één diepe grondtoon. Bij de volken vergeleken, is Israël klein en nietig. En toch zullen die volken niets vermoegen. Voor een wijle ja, met Gods gedogen, maar nimmer duurzaam, loopt in de volclinding. Eens zal door de triomf aan 't volk des HEERs blijven. Getuigtijd kan zijn volk worden. Vernedering en verootmoediging kan voor zijn volk noodig zijn. Maar verloren gaat het toch nimmer. Dat zal niet en dat kan niet, want immers Jehovah de HEER regeert.

Zoo was het in de dagen toen de Psalmist zong, en zoo is het nog.

Nog altijd heeft de HEER zijn eigen volk. Een volk dat Hij verkoort. Een volk dat verwaardigd wordt om zijn Naam te dragen en voor zijn heiligen Naam op te komen. En ook dat volk stuit keer op keer op machtigen weerstand, op weerstand van de wereld. Op weerstand uit de geesteswereld. Op weerstand uit de diepte van het pandemonium. Dan komt er tegenslag. Dan overvalt 't volk verdrukking. Dan voelt 't zich overladen met schimp en smaad. Dan vraagt 't in wanhoop, waar is God die mij redden zou? En in die ure der vertwijfeling gaat dan ook tot 't volk des HEERs, dat thans Israël verving, de roepstem van den Psalmist uit: *De HEER regeert.*

Wie niet van 't volk is, luistert daar dan niet naar, en verstaat 't niet. Er neigt 't tot gemor, omdat God op 't gebied niet aantoonde verhooring liet volgen. Maar 't echte volk verstaat wat er in die roepstem, dat de HEER regeert, tot zijn getrouwen uitgaat.

Ook dat groepen volk dwaalt gedurig van het echte spoor af. Dat het wel ijverig en druk zich weet, en zich rijk en gelukkig gevoelt voor de zake zijns Gods te mogen strijden. Maar zoo dat 't toch uitwijkt, toch struikelt, toch gedurig mistaat, en o, zoo vaak zich aanstelt, alsof niet God, maar Gods volk zelf regeerde. Dan komt er o, zoo vaak een zondige drang op, om 't zelf alles te bestellen; zich aan te stellen, alsof men 't zelf alles wist, en alsof men op eigen kompas zelf wel de vaart kon volbrengen. Te hoog gevoel als om 't alles zelf wel te kunnen ordenen, voegen, schikken en volbrengen. Dat 't ook wel vordert en een schijnbaar groot gewin is. Maar dat onder de hand de vrome mensch zelf aan het stuurraad gaat staan, in plaats van 't roer aan zijn God in handen te laten.

En natuurlijk, dan moet de HEER wel, juist om zijn volk te redden, te geneuen en te heiligen, donkere wolken over zijn volk doen opkomen, zijn heilschare terugwerpen en onder tegenslag doen bukken. Vanzelf brengt dit dan weer op de knien, breekt eigen hoogheid af, stilt de verdeeldheid onder de broeders, verjongt en vernieuwt de levenskracht.

Dan voelt 't volk weer: De HEER regeert, en al gaat 't dan weer onder het juk van den drijver door, dan is het toch in zijn zielsbesef rijker en inniger gelukkig, dan toen 't zich in voorspoed baadde, maar 't zelf regeren voor het: *De HEER regeert*, in de plaats schoof.

Dr. A. K.

Amsterdam, 4 Juli 1913.

De Synode der Hervormde Kerk, die dezen zomer te 's-Gravenhage vergaderd, zal opnieuw voor het belijdensvraagstuk geplaast worden.

Van twee zijden zullen haar voorstellen bereiken om het belijdens karakter der Kerk beter tot uitdrukking te brengen.

Het versta gaan de voorstellen van den Gereformeerden Bond ter verbreiding en verdediging der Waarheid in de Nederduitsche Hervormde (Gereformeerde) Kerk, die we daarom het eerst bespreken. Deze Bond richt zich in een officieel schrijven rechtstreeks tot de Synode met de volgende voorstellen tot reglementswijziging.

Het eerste voorstel raakt de zoogenaamde proponentenformule (Art. 27 van het Reglement op het Examen), die door de proponenten ondertekend moet worden. De Bond stelt voor deze formule aldus te lezen:

„Wij ondergetekenden, door het Provinciaal Kerkbestuur van X (of door de Commissie tot de raken der Waalse Kerken) tot de openbare Evangeliebediening in de Nederlandsche Hervormde Kerk toegelaten, beloven in het diep besef van onze roeping en in vertrouwen op God, dat wij daarin met ijver en trouw zullen werkzaam zijn naar uitwijzen van Gods Woord, overeenkomstig de Formulieren van Eenigheid; om alsoo het Evangelie van Jezus Christus te verkondigen en de belangen van het Godrijk in het algemeen en van de Ned. Herv. Kerk in 't bijzonder te bevorderen, ons daarbij onderwerpende aan alle wettige orde in Gods Kerk.“

Het tweede voorstel betreft de zoogenaamde godsdienstonderwijsverklaring (Art. 19 van het Reglement op het Godsdienstonderwijs) die ondertekend moet worden door de godsdienstonderwijzers. De Bond stelt deze formule voor:

„Wij ondergetekenden, bij het Classicaal Bestuur van X (De Waalse Commissie) geëxamineerd en toegelaten tot het geven van Godsdienst onderwijs, beloven, dat wij, in gehoorsaamheid aan onze roeping en in vertrouwen op God, daarin met ijver en trouw zullen werkzaam zijn, om de leer, die in het Oude en Nieuwe Testament en in de twaalf artikelen des Christelijke Geloofs begrepen is — en in de Formulieren van Eenigheid door de Herv. Kerk zelf omschreven —, te onderwijzen en alsoo het Evangelie van Jezus Christus te verkondigen; om de belangen van het Godrijk in het algemeen en van de Ned. Herv. Kerk in het bijzonder naar vermogen te bevorderen, in alles ons onderwerpende aan alle wettige orde in Gods Kerk.“

Het derde voorstel eindelijk raakt de zoogenaamde belijdensvragen (Art. 39 van het Reglement op het Godsdienstonderwijs) die bij de bevestiging aan de nieuwe leden gedaan worden. De Bond stelt deze nieuwe formulering voor:

„De bevestiging van lidmaten heeft plaats in een daarvoor bepaalde godsdienstoefening, bij welke hun de volgende vragen ter beantwoording worden voorgesteld:

In tegenwoordigheid van God en van Zijne Gemeente vraag ik U:

Voor eerst: belijdt gij, op grond van Gods Heilig Woord en in overeenstemming met de belijdensschriften der Kerk, te gelooven in God den Vader, den Almachtige, Schepper des hemels en der aarde, en in Jezus Christus, Zijnen eeniggeboren Zoon, onzen Heere, en in den H. Geest?

Vervolgens: belooft gij bij deze belijdenis in leer en leven door Gods genade te volharden? Eindelijk: belooft gij tot den bloei van het Godrijk in het algemeen en van de Ned. Herv. Kerk in 't bijzonder in gehoorsaamheid aan Gods Heilig Woord naar uw vermogen volijverig mede te werken en U te onderwerpen aan alle wettige orde in Gods Kerk?

Minder ver gaan de voorstellen van de Confessionele vereeniging, die zich niet tot de Synode zelf wendt, maar tot de Classicaal vergaderingen, met het verzoek, bij de Synode het voorstel aanhangig te maken, dat in de zoogenaamde proponentenformule de volgende wijziging worde aangebracht, dat in plaats van:

„overeenkomstig de beginselen en het karakter van de Hervormde Kerk hier te lande, het Evangelie van Jezus Christus te verkondigen“,

gelezen worde:

„overeenkomstig de leer der Hervormde Kerk hier te lande, (art. 11 van het Alg. Regl.) uitgedrukt in de drie formulieren van eenigheid, het evangelie van Gods vrije genade in Christus te verkondigen.“

Terwijl ze in de tweede plaats de Classicaal vergaderingen aanraadt, bij de Synode nogmaals aan te dringen „op herstel van de rechten der Classicaal vergadering“.

De indeling van deze beide reeksen voorstellen begroeten met niet hartelijke ingenuïteit. Van den Gereformeerden Bond wisten we reeds lang, dat hij voor alle dingen aanstuurt op herstel van den band aan de Belijdenis der Kerk. Bij de Confessionele vereeniging ontving men echter wel eens den indruk, dat alle nadruk werd gelegd op de reorganisatie en het belijdensvraagstuk daardoor op den achtergrond raakte. Des te meer verbijdt het ons daarom, dat ook de Confessionele vereeniging ditmaal de belijdensvraagstuk op den voorgrond schoof en de reorganisatie eerst in de tweede plaats wordt genoemd. In de Belijdenis klopt het hart der Kerk, en een formeel herstel van de Gereformeerde kerkrechtelijke organisatie der Kerk zal nimmer iets baten, wanneer de Hervormde Kerk niet eerst haar onbevestigd en weifelend standpunt ten opzichte van de Belijdenis heeft prijsgegeven. Ook voor de actie onder ons volk kan van een bloot reorganisatieplan geen kracht uitgaan. Bezieling en geestdrift wordt alleen gewekt, wanneer het volk voelt, dat het om de Belijdenis gaat, die door onze Vaders ons is overgeleverd.

Wat nu de voorstellen zelf aangaat, zou het zeker wenschelijk geweest zijn, dat de beide bonden of vereenigingen, die het

behoud van het Gereformeerde karakter der Hervormde Kerk bedoelen, zich op dit punt verstaan hadden tot een eenparige actie. Dit kon zeer wel geschied zijn met behoud van beider eigenaardig standpunt, en het zou op de Synode dieper indruk hebben gemaakt. Nu zal de verbodkeling van het Gereformeerde element schade doen. Bezwaar was er ook zeker niet geweest, dat de Confessionele vereeniging evenals de Gereformeerde Bond een betere formulering had voorgesteld, niet alleen van de proponentenformule, maar evenzeer van de godsdienstonderwijsformule en de zoogenaamde belijdensvragen. De Gereformeerde Bond heeft volkomen terecht gevoeld, dat op deze drie punten, die voor het leven der Kerk beslissend zijn, kleur moest worden bekend. Instemming met de belijdenis der Kerk te eischen van de proponenten, maar niet van de godsdienstonderwijzers, is niet consequent. En wat in den laatste tijd met de bevestigingsvragen, aan de nieuwe leden te stellen, voorgevallen is, heeft wel getoond, hoe broodnoodig het is, dat aan de willekeur, waarmee deze vragen gewijzigd werden door moderne predikanten, een einde worde gemaakt. In dat opzicht achten we de voorstellen van den Gereformeerden Bond dus meer aanbevelenswaardig. Ook de verklaring, die in al de drie voorstellen van den Gereformeerden Bond aan het slot gevonden wordt, dat men belooft zich te onderwerpen „aan alle wettige orde in Gods Kerk“, is wel een groote verbetering vergeleken bij de thans geëlsche belofte van gehoorsaamheid aan de reglementen der Hervormde Kerk. Het laatste is een puur Roomsche beginsel, het eerste alleen drukt het zuiver Gereformeerde standpunt uit en laat de conscientie vrij om zich te verzetten tegen een macht in de Kerk, die een onwettige orde in Gods gemeente zou willen invoeren of handhaven.

Minder gelukkig schijnt ons daarentegen de formulering van de proponentenformule door den Gereformeerden Bond gekozen. Bij de verklaring door de godsdienstonderwijzers af te leggen, wordt zeer juist gevraagd, of zij de leer, die in het Oude en Nieuwe Testament en in de twaalf artikelen des Christelijke geloofs begrepen is, en in de Formulieren van Eenigheid door de Hervormde Kerk zelf omschreven, zullen onderwijzen, want deze belofte snijdt aan elk moderne de mogelijkheid af om deze formule te onderwerpen. Anders daarentegen staat het met de formule voor de proponenten, want de hier gevraagde belofte, of zij in hun bediening met ijver en trouw zullen werkzaam zijn naar uitwijzen van Gods Woord, overeenkomstig de Formulieren van Eenigheid, laat de achterdeur open, dat een moderne proponent zal zeggen: dit laatste slaat alleen op den ijver en trouw, waarmee ik mijn ambt heb te vervullen, maar ik be loof daarmede niet, dat de inhoud van mijn prediking „overeenkomstig de Formulieren van Eenigheid“ zal wezen. Vooral bij een dergelijke formule, die beist tot de toelating tot het ambt, dient met dubbele voorzichtigheid te worden gewaakt, dat geen de geringste dubbeldinnigheid overblijft, waachter men zich zou kunnen verschuilen. Tot op zekere hoogte geldt ditselfde bezwaar ook tegen de voorgestelde wijziging van de Confessionele vereeniging, want de belofte, dat men overeenkomstig de leer der Hervormde Kerk hier te lande, uitgedrukt in de drie Formulieren van Eenigheid, het evangelie van Gods vrije genade in Christus zal verkondigen, legt wel meer den nadruk op wat de inhoud der prediking moet wezen, maar laat toch evenzeer een achterdeur open, in zoover het „overeenkomstig de leer der Hervormde Kerk“ kan worden uitgelegd in dien zin, dat men persoonlijk niet be hoef in te stemmen met de drie Formulieren van Eenigheid, maar alleen te zorgen heeft, dat men het Evangelie van Gods vrije genade in Christus verkondigt, overeenkomstig, d. w. z. gelijk dit geëlscht en voorgeschreven wordt, door de leer der Hervormde Kerk. Natuurlijk is dit in geen van beide gevallen aldus bedoeld. De bedoeling zoowel van den Gereformeerden Bond als van de Confessionele vereeniging is om van de proponenten een verklaring uit te lokken, dat zij met de leer der Kerk, d. w. z. met de drie formulieren van Eenigheid, instemmen, maar dit had dan ook klaar en ondubbelzinnig moeten worden uitgedrukt, zoals dit in de onder tekeningsformule door de Dordtsche Synode vastgesteld, geschied is. De lijdensgeschiedenis met het quatenus heeft wel geleerd, hoe men niet voorzichtig genoeg wezen kan met het kiezen zijner uitdrukkingen, vooral waar men te doen heeft met een partij, die door elk maasje van het net weet heen te wringen.

Overigens is het lot dezer beide voorstellen wel reeds van te voren beslist. Noch de Gereformeerde Bond noch de Confessionele vereeniging zal zich wel de illusie hebben gemaakt, dat deze voorstellen ook maar de minste kans hebben om door de Synode aangenomen te worden. Men weet vooruit, dat de Synode deze voorstellen eenvoudig ter zijde zal leggen; noch de modernen noch de ethischen zullen van een verscherpte proponentenformule iets willen weten.

Toch is dit de vraag niet. Hoofdaak is, dat door deze voorstellen aan de Synode opnieuw een protest uitgaat tegen de belijdensloosheid, die thans felte lijf in de Hervormde Kerk heerscht. Zulk een protest schuift de conscientien weer wakker. Het doet opnieuw gevoelen, dat de bestaande toestand niet deugt, ingaat tegen Gods Woord, voor de Kerk van Christus een schande is en niet stilzwijgend gedragen mag worden.

Hierin tocht ligt de betekenis van deze voorstellen. En daarom zijn we dankbaar, dat en de Gereformeerde Bond en de Confessionele

vereeniging de belijdensvraagstuk bij de Synode opnieuw aan de orde hebben gesteld.

De Regeering en het onderwijs in de Koloniën.

Het moeilijke vraagstuk, waarvoor de Regeering staat ten opzichte van het onderwijs in de Koloniën, doet zich niet alleen bij ons voor, maar evenzoo in Engelsch Indië. Het is daarom wel van belang hier de aandacht te vestigen op wat Sir Andrew H. L. Fraser in het julinummer van de *International Review of Missions* schreef over de onderwijspolitiek der Engelsche Regeering in Indië en de jongste maatregelen door de Regeering aldaar genomen. Sir Andrew Fraser is toch zeker bevoegd over deze zaak een oordeel te vellen. Hij is niet alleen voorzitter van de Europeesche afdeling van het Comité voor Christelijke opvoeding, maar vertoefde jarenlang in Engelsch-Indië, waar hij de hooge betrekking bekleedde van „luitenant-gouverneur“ van Bengalen. Natuurlijk kunnen we er niet aan denken, dit gehele artikel hier over te nemen; het handelt daartoe te veel over speciale toestanden in Engelsch-Indië, die onzen lezers toch geen belang zouden inboezemen. Alleen op enkele uitspraken wenschen we de aandacht te vestigen, die het standpunt der Engelsche Regeering doen kennen.

Evenals in onze Koloniën neemt de Regeering voor Indië het standpunt in, dat het door haar gegeven onderwijs neutraal moet wezen, en Sir Fraser, hoe bealst voorstander hij zelf van het Christelijk onderwijs is, erkent, dat de Regeering niet anders doen kan. Het is noodzakelijk, zegt hij, dat de Regeering in Indië een strikte neutraliteit in aakt neme ten opzichte van de religie, en dit maakt het uiteraad voor de Regeering uiterst moeilijk om op haar scholen voor godsdienstig onderwijs te zorgen. De gouvernementsscholen in Indië dragen dan ook een neutraal karakter. Op zich zelf behoeft daaruit nog niet te worden afgeleid, zegt hij, dat de Regeering daarom tegen een religieuze opvoeding van de inlandsche bevolking gekant is. In de Regeeringsboodschap van 1854 heeft de Regeering getoond een warm hart te hebben voor de godsdienstige en zedelijke opvoeding der jeugd, voorzover dit bestaanbaar was met de handhaving van het rechtvaardige beginsel der neutraliteit van de gouvernementsschool. Op tweerlei manier kan gezorgd worden voor het godsdienstig onderwijs, zonder dit beglesel te schenden. De eerste manier, is de centrale gouvernementsschoolen en de „colleges“, waarheen jongens en jonge mannen gezonden werden ver van huis, te omringen met hospitiën, die onderhouden worden uit private fondsen en waar private personen (onder toezicht der schoolautoriteiten) aan het hoofd staan, in welke hospitiën dan godsdienstig onderwijs kan gegeven worden. De tweede manier is het systeem van de gesubsidieerde particuliere scholen, waarbij de Regeering niet in aanmerking neemt het godsdienstig onderricht, dat daar gegeven wordt, maar een milde bijdrage uit de Staatskas geeft met het oog op het gewone onderwijs, dat daar verstrekt wordt. Het laatste systeem is het beste middel om met behulp van een neutraal Gouvernement te zorgen voor de religieuze opvoeding.

Was dit laatste aanvankelijk het standpunt der Engelsche Regeering, toch viel er in den laatste tijd wel een zekere kentering waar te nemen. Meer dan een Regeeringsbeambte had met dit religieuze onderwijs niet op, en er werden zelfs besluiten genomen, die den indruk konden geven, alsof de Regeering bepaald aan de neutrale gouvernementsschool de voorkeur gaf boven de vrije Christelijke school, door de Regeering gesubsidieerd. Terwijl 't vroeger regel was, dat geen gouvernementsscholen werden opgericht in een streek, waar een genoegzaam aantal vrije scholen bestonden, die met behulp van de staatsubsidie voldeden aan de plaatselijke behoeften, nu kwam de neiging op om overal neutrale gouvernementsscholen te stichten. Vooral in Madras, waar de gesubsidieerde Zendingsschool zeer bloeide, vreesde men, dat daardoor de vrije school in haar ontwikkeling en bloei bedreigd zou worden. En het algemeen verzet van de zendingvrienden, die in een petitie den Staatssecretaris welen op de nadelen en gevaren van deze nieuwe politiek, is aanleiding geweest, dat het Gouvernement van Indië 21 Februari 1913 een resolutie heeft uitgevaardigd, waarin nieuwe regelen voor het onderwijs worden gegeven. Geheel bevestigend is deze resolutie nu wel niet voor de voorstanders van het Christelijk onderwijs, maar er kwam toch de zeer belangrijke beslissing in voor, dat de „subsidiën voor de vrije religieuze scholen zullen verhoogd worden, om haar de gelegenheid te geven gelijken tred te houden met de verbeteringen in de gouvernementsscholen aangebracht, en aan te moedigen, dat nieuwe gesubsidieerde vrije scholen worden opgericht, waar dit noodig is“.

Toch is het niet om deze resolutie der Engelsche Regeering, dat we op dit artikel van Sir Fraser wijzen, maar om twee mededeelingen, die hij naar aanleiding van deze kwestie doet en die wel afdoende bewijzen, hoe onwaar het zeggen der liberalen is, dat de inlandsche bevolking aan een godsdienstloze gouvernementsschool de voorkeur zou geven.

De eerste mededeeling, op blz. 431 te vinden, is „dat gedurende de laatste jaren bij de toonaangevende luiders van alle rassen en religies steeds sterker de begeerte wordt geuit, dat in de scholen godsdienstig onderwijs zal worden gegeven“. En Sir Fraser zegt dit niet maar zoo losweg, doch voert er ook afdoende bewijzen voor aan. „In verzoekschriften, zegt hij, aan Lord Minto aangeboden door de

regeerende hoofden van de Staten, die hij bezocht, en door deputaties van zeer invloedrijke Hindoes en Mohamedanen, werd uitdrukkelijk geconstateerd, dat de achteruitgang op zedelijke gebied, bijrijende uit anaristische misdaden en minachting voor het wettig gezag, welke bij het opkomende geslacht gevonden werden, op redelijke gronden moest worden toegeschreven aan het ontbreken van godsdienstige opvoeding en zedelijke vorming op de meeste en belangrijkste scholen van het land“. De vraag naar afzonderlijke Hindoesche en Mohamedaansche Universiteiten voegt hij er aan toe, wordt dan ook door niet weinigen toegeschreven aan de ernstige bedenking, die de Hindoes en Mohamedanen hebben tegen dit ontbreken van een godsdienstige en zedelijke opvoeding op de gouvernementsscholen.

En niet minder opmerkelijk is, wat Sir Fraser mededeelt omtrent den toestand in Bengalen, waar hij zelf de leiding in handen heeft gehad. Onder het gouvernement van een zijner voorgangers was door de Regeering een overeenkomst gesloten met de zendingen der Schotsche Kerk, dat deze ter vergoeding voor het onderwijs, dat zij in hun zendingsscholen gaven, evenveel zouden ontvangen als door hen werd uitgegeven. Toen Fraser in 1903 in Bengalen kwam, was het onderwijs in de bergstreek dan ook geheel in handen der zendingen en werden daar geen gouvernementsscholen gevonden. De reden hiervan was, voegt hij er aan toe, dat de zendingen het werk goedkooper en met meer vrucht deden dan het Gouvernement het had kunnen doen, en dat zij volkomen het vertrouwen van het volk genoten. Het afdoende bewijs hiervoor was, dat toen een nieuw soort scholen zou worden opgericht, een Indier, tot de betere standen behoorende, die zelf geen Christen was, de regeeringsconferentie, welke over de inrichting dezer scholen beradslaagde, op afdoende wijze de overtuiging schonk, dat de Indische bevolking zelf niet anders wenschte dan dat deze nieuwe scholen geleid zouden worden door de Schotsche zendingen (p. 435).

Evangelisatie.

Naar aanleiding van ons artikel over Evangelisatie en het daarbij aangehaalde citaat van Voetius, vraagt een onzer lezers ons, of uit ons standpunt niet volgt, dat de ouders vrij zijn hun kinderen ter catechisatie te zenden bij dien predikant, aan wiens onderwijs zij de voorkeur geven, ook al woont deze predikant buiten hun wijk en al weigert de wijkpredikant zijn toestemming hiertoe te geven.

Eerlijk gezegd is het ons niet recht duidelijk, wat deze kwestie, die geheel buiten de Evangelisatie omgaat, met ons artikel te maken heeft. Toch willen we daarom niet onheusch zijn, en waar volgers onzer lezer het misverstand bij meerderen voorkomt, gaarne zeggen, waar de fout der redeneering ligt.

Oaze Dordtsche Synode van 1618/1619, die voor 't eerst uitvoerig gehandeld heeft over de catechisatie, schreef als wenschelijk voor, dat er drieërlei catechisatie zou gehouden worden: huis-catechisatie, schoolcatechisatie en kerkcatechisatie. Deze drie moesten parallel loopen, elkaar aanvullen en steunen. Uit het feit nu, dat de Dordtsche Synode naast de kerkelijke catechisatie, die van den predikant uitgaat, nog een huis- en schoolcatechisatie erkent, die niet van den kerkeraad of het ambt, maar van de ouders of schoolmeesters uitgaat, leidt Voetius volkomen terecht af, dat de onderwijzing, leerling of opvoeding in de Christelijke religie niet uitsluitend tot de bevoegdheid der ambtsdragers of van den Kerkeraad behoort, maar ook vrij staat aan de particuliere geloovigen. Anders zou de Synode van Dordt niet naast de kerkelijke catechisatie de huis- en schoolcatechisatie hebben aanbevolen, maar deze veelmeer als een inbreuk op het kerkelijk gezag hebben afgekeurd.

Voorzover de huis- of schoolcatechisatie betreft, heeft de Kerkeraad dus geen bevoegdheid om bindende bepalingen te maken. Wie als vader in zijn huis zijn kinderen onderricht in de Christelijke religie wil geven, is hiertoe volkomen bevoegd en behoeft daartoe geen aanstelling of mandaat van den Kerkeraad te vragen. Evenzoo staat het met de schoolcatechisatie; het schoolbestuur kan voor dit onderwijs in de religie uitoordigen wien het wil, en is hierbij evenmin aan een kerkelijke regeling gebonden. Aan het Gereformerd gymnasium te Amsterdam werd jaren lang onderwijs in de religie en den catechismus gegeven door een predikant, die buiten Amsterdam woonde. Zoodra men echter te doen heeft met de kerkelijke catechisatie, zijn de ouders natuurlijk gehouden aan de regelingen daarvoor door den Kerkeraad vastgesteld. Deze kerkelijke catechisatie gaat niet van de ouders, maar van den Kerkeraad uit, en de ouders die hun kinderen naar deze catechisatie wenschen te zenden, moeten zich daarom aan de regelen van den Kerkeraad onderwerpen. Heeft de Kerkeraad in grotere steden de zaak nu aldus geregeld, dat de kinderen uit een bepaalde wijk bij hun wijkpredikant moeten catechiseren, en dat van dezen regel niet mag worden afgeweken dan met goedvinden van de betrokken predikanten, dan hebben de ouders zich aan dezen regel te houden. In hun eigen huis zijn zij de baas over hun kinderen; in de gemeente heeft de Kerkeraad de besturende macht.

Dr. H. H. K.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij ondergetekende en in haastelijken dank ontvangen: Letter W. S. Nr. 16 H. J. Ambacht 't 30.

Dr. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter. Kootwijk.

1. ON
Maand
geven t
t. Hij
Terwij
werd de
te Haar
juister
van des
het kost
winning
persoon
dichters.
Aldus
Persoon
het Juni
de schri
„nut te
door na
van Bild
Voor
wag aan
denken h
kiezen i
afhangt
hoorde
levens-
gereed i
meermal
Het i
deze wij
en daart
te stelle
beter be
heid on
brengen.
Op g
Dijk's le
innerlijk
schriften.
Eerst
tijd zijn
vooral d
Romanti
Costa, d
het orthe
Het is
Stoicy n
het uitge
Dekt
en Rom
redemten
den een
bij Bild
schrijft v
Westelij
verstaan
„De a
minacht
tochten
onwaard
verstand
„Hij (d
der 18-
een ande
der rom
ontroomt
En b
Maar i
En v.
dan de
Den men
den reg
daarbij c
gevolgen
„nuur he
„Wat bi
zoo teek
persoonl
hij spre
hart“ vo
Geestlij
derop in
zou will
Bilderij
Eenza
van ver
de dicht
Willelm
de gele
„Teist
de ged
de dicht
de schin
bruissend
baren al
„Maar
gloed v
bedding
krigen
stalten
ken, de
wateren
VAN
trouw a
van de
tertrekke
periode
Lezen
gedeelte
brief va
ELZEN-W
wijke be
Willelm
dit schri
V. d.
aan het
het eind
Korte
delijke
kel dan
ontwikke
beschou
Da Cos
geworde
Uit d
„Mr.
de stet
wakker
wordt
hart ge
hoofd. I
B. syste
de vorm
grillige
leke ro
van het
woelend
helder,
see. B.
wijgeen
Met
in het
in Ha
artikel,
grijpeli
maken.
kunnen
persoon
s. J.
land in
handel-